

SIA "VARS"

AAS „LUKOIL” grupas uzņēmums

Informatīvais materiāls

Ventspils

2020

ATRAŠANĀS VIETA un KONTAKTI

Adrese:

Tehniskā daļa: Dzintaru iela 66H, Ventspils, LV-3602, Latvija

Administrācija: Dzintaru iela 22/7, Ventspils, LV-3602, Latvija

Tālrunis: +371 63 663 003;

Epasts: office@vars.lv

PAPILDUS INFORMĀCIJAS IEGŪŠANAS IESPĒJAS

Šī informatīvā materiāla mērķis ir informēt SIA „VARS” akrilnitrila pārkraušanas termināla apkārtnē dzīvojošos iedzīvotājus un izvietoto uzņēmumu darbiniekus par iespējamo apdraudējumu un nepieciešamo rīcību avāriju gadījumā SIA „VARS” ir pienākums informēt sabiedrību par iespējamo apdraudējumu un nepieciešamo rīcību avāriju gadījumā.

SIA „VARS” terminālī. Informatīvais materiāls izstrādāts 2020. gada septembrī, atbilstoši Latvijas Republikas Ministru kabineta 01.03.2016. noteikumu Nr. 131 “Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi” (turpmāk tekstā - MK noteikumi Nr.131) 69. punkta prasībām.

SIA „VARS” apliecina, ka piemēro Ministru kabineta noteikumu Nr. 131 prasības, kā arī apstiprina,

ka uzņēmuma atbildīgā persona ir iesniegusi:

- Iesniegumu par bīstamajām ķīmiskajām vielām Valsts vides dienesta Ventspils reģionālajā vides pārvaldē;

- Drošības pārskatu Vides pārraudzības valsts birojā.

Informācija par ārpusobjekta civilās aizsardzības plānu pieejama Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (turpmāk tekstā

- VUGD) tīmekļvietnē - <http://www.vugd.gov.lv/>.

DARBĪBAS APRAKSTS:

SIA “VARS” ir Krievijas Federācijā bāzētas AAS „LUKOIL” grupas uzņēmums, kura ķīmisko produktu pārkraušanas terminālis, kas izvietots Ventspils brīvdabas teritorijā un nodarbojas ar akrilskābes nitrila, sauktu arī par akrilnitrilu, pieņemšanu no dzelzceļa cisternām, uzglabāšanu krasta rezervuāros un pārkraušanu jūras transportā.

SIA „VARS” ir izstrādāta un ieviesta integrētā vadības sistēma, kas aptver kvalitātes, vides un darba drošības pārvaldības sistēmu, ievērojot visas uzņēmuma darbību attiecināmo standartu LVS EN ISO 9001:2015, LVS EN ISO 14001:2015 un ISO 45001:2018 prasības. Integrētās vadības sistēmas atbilstošās procedūras saskaņotas ar prasībām industriālā riska samazināšanai objektos, kuros veic darbības ar bīstamām ķīmiskām vielām.

Ņemot vērā to, ka SIA „VARS” rīcībā nav sava tehnoloģiskā personāla, tā pamatlīdzekļus un tehnoloģiskos procesus, saskaņā ar līgumu, apkalpo SIA „VK Terminal Services”, kas veic arī visus ar civilās aizsardzības jautājumu risināšanu saistītos pienākumus.

ATBILDĪGĀS PERSONAS:

Par atbildīgo personu MK noteikumu Nr. 131 prasību izpildei, civilās aizsardzības plāna īstenošanas sākšanu, rīcības koordinēšanu, avārijas bīstamības un seku samazināšanas pasākumu vadīšanu SIA „VARS”, kā arī atbildīgo par sakariem ar valsts institūcijām, pašvaldības institūcijām, avārijas dienestiem un sadarbību ar minētajām institūcijām nevēlamu notikumu, rūpnieciskās avārijas vai tās tiešu draudu gadījumā, par seku likvidēšanas pasākumu veikšanu pēc rūpnieciskās avārijas un par sakariem ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu nevēlamu notikumu, rūpnieciskās avārijas vai tās tiešu draudu gadījumā un sadarbību ar to ir norīkots termināla tehniskais direktors R. Janukovičs.

BĪSTAMĀS VIELAS RAKSTUROJUMS UN SAINDĒŠANĀS SIMPTOMI

Tehnoloģiskajā procesā akrilnitrils piedalās kā produkts, kuru uzglabā un transportē, nemainot tā īpašības. Galvenā produkta koncentrācija ir uzglabāšanas laukuma rezervuāros. Pārkraušanas starplaikos produkts no cauruļvadiem tiek atsūknēts.

Nosaukums :	CAS - Nr. :	EC Nr. :	INDEKSA Nr. :
Akrilnitrils	107 - 13 - 1	203 - 466 - 5	608 - 003 - 00 - 4

PAREDZĒTAIS PIELIETOJUMS :

Akrilnitrils tiek lietots kā monomērs un ķīmisks starpprodukts

MAKSIMĀLIE DAUDZUMI OBJEKTĀ :

Maksimālais akrilnitrila daudzums, kas var atrasties objektā ir 9 600 tonnas

FIZIKĀLĀS UN ĶĪMISKĀS ĪPAŠĪBAS :

Agregātstāvoklis :	Šķidrums
Kušanas temperatūra :	- 83,5 °C
Viršanas temperatūra :	+ 77,3 °C
Krāsa :	bezkrāsains, gaišs
Smarža :	kodīga
Uzliesmošanas temperatūra :	0 °C
Bļivums :	0,806 g/cm ³ 20 OC

SPRĀDZIENBĪSTAMU KONCENTRĀCIJU ROBEŽAS:

Augstākā :	17 % no tilpuma
Zemākā :	3,05 % no tilpuma

MARKĒJUMS :

H225 :Viegli uzliesmojošs šķidrums un tvaiki

H301 :Toksisks norijot
H311 : Toksisks nokļūstot uz ādas
H331 : Toksisks ieelpojot

H318 : Izraisa būtiskus acs bojājumus

H315 : Kairina ādu
H317 : Var izraisīt alerģisku ādas reakciju

H411 : Toksisks ūdens organismiem ar ilglaicīgām sekām

KOPSAVILKUMS PAR APDRAUDĒJUMU

FIZISKAIS APDRAUDĒJUMS :

Produkts ir viegli uzliesmojošs, un pat normālā istabas temperatūrā var rasties uzliesmojoši / sprādzienbīstami tvaiki un gaisa maisījumi.

APDRAUDĒJUMS VESELĪBAI :

Var izraisīt vēzi. Toksisks, ja ieelpo, nokļūst uz ādas, un ja tiek norīts. Kairina elpceļus un ādu. Būtisku bojājumu draudi acīm. Nokļūstot uz ādas, var izraisīt jutīgumu. Vielas vai produkta iedarbība darba vietā var izraisīt nelabvēlīgas sekas veselībai.

APDRAUDĒJUMS VIDEI :

Toksisks ūdens organismiem. Var izraisīt ilgstošas nelabvēlīgas sekas ūdens videi.

ĪPAŠS APDRAUDĒJUMS :

Lielā koncentrācijā tvaiki var kairināt kaklu un elpceļus, izraisīt klepu. Ilgstošā saskarē ar ādu var rasties apsārtums, kairinājums un sausa āda. Tvaiki var izraisīt nelabumu, galvassāpes un / vai reiboni. Cietušajam var rasties asarošana, apsārtumi un neērtības.

GALVENIE SIMPTOMI :

Acu un gļotādu kairinājums. Galvassāpes, reibonis, nogurums, nelabums un vemšana. Ādas kairinājums. Jutīgums.

PIRMĀS PALĪDZĪBAS PASĀKUMU APRAKSTS

IEELPOŠANAS GADĪJUMĀ :

Pārvietot cietušo svaigā gaisā. Ja nepieciešams, veikt skābekļa vai mākslīgo elpināšanu. Nelietot metodi „no mutes mutē”, ja cietušais ir ieelpojis vielu. Veikt mākslīgo elpināšanu ar kabatas masku, kas aprīkota ar vienvirziena ventili vai citu piemērotu medicīnisku elpošanas ierīci. Uzreiz lūgt medicīnisko palīdzību!

SASKARĒ AR ĀDU :

Uzreiz novilkt visu piesārņoto apģērbu. Uzreiz skalot ādu lielā ūdens daudzumā. Uzreiz lūgt medicīnisko palīdzību.

SASKARĒ AR ACĪM :

Uzreiz skalot acis lielā ūdens daudzumā vismaz 15 minūtes. Izņemt kontaktlēcas, ja tādas ir un to var viegli izdarīt. Turpināt skalošanu. Uzreiz lūgt medicīnisko palīdzību.

NORĪŠANAS GADĪJUMĀ :

Kārtīgi izskalot muti. Rosināt vemšanu, ja persona ir pie samaņas. Uzreiz lūgt medicīnisko palīdzību. Nekad neko nedot caur muti bezsamaņā esošam cilvēkam.

SVARĪGĀKIE SIMPTOMI UN IETEKME :

Acu un gļotādu kairinājums. Ādas kairinājums. Dermatīts.

UGUNSDZĒSĪBAS LĪDZEKĻI :

Piemēroti Sausa ķīmiska viela, CO₂, smiltis, augsne, izsmidzināts ūdens vai parastās putas

Nepiemēroti Nelietot ūdens strūklu kā ugunsdzēsības līdzekli, jo tādējādi uguns izplatīsies. Jāizvairās vienlaicīgi lietot putas un ūdeni uz vienas un tās pašas virsmas, jo ūdens iznīcina putas.

INFORMĀCIJA PAR RŪPNIECISKĀS AVĀRIJAS BĪSTAMĪBU UN RISKĀ FAKTORIEM

Detalizētu informācija par veiktajiem objekta riska novērtējuma rezultātiem un avāriju seku izplatību var iegūt, iepazīstoties ar objekta Drošības pārskatu, kurš atrodas SIA „VARS” administrācijā un ir brīvi pieejams darba dienās no plkst.10:00 līdz 16:00, iepriekš piesakoties pa tālruni +371 63 663 003.

Liela apjoma akrinitrila noplūdes gadījumā, tuvākajos objektos var tikt sajusta kodīga smaka. Produkta degšanas gadījumā, izplatīsies siltumstarojums un sadegšanas produkti, kvēpi, kā arī dūmi.

Galvenie riska avoti objekta teritorijā ir dzelzceļa cisternu izliešanas estakāde, rezervuāru parks, kā arī produkta tehnoloģiskie cauruļvadi un tankkuģu piestātne Nr. 34.

Objektā iespējamās rūpnieciskās avārijas var būt saistītas ar akrinitrila noplūdi, kuram iztvaikojot sagaidāma toksisku tvaiku izplatība, bet tā aizdegšanās gadījumā, tvaiku – gaisa maisījuma mākoņa ugunsgrēks, sprādziens vai izlijušā akrinitrila peļķes ugunsgrēks.

Objekta riska novērtējumā veiktie aprēķini liecina, ka SIA „VARS” realizētie tehnoloģiskie procesi nerada paaugstinātu risku ārpus termināla teritorijas:

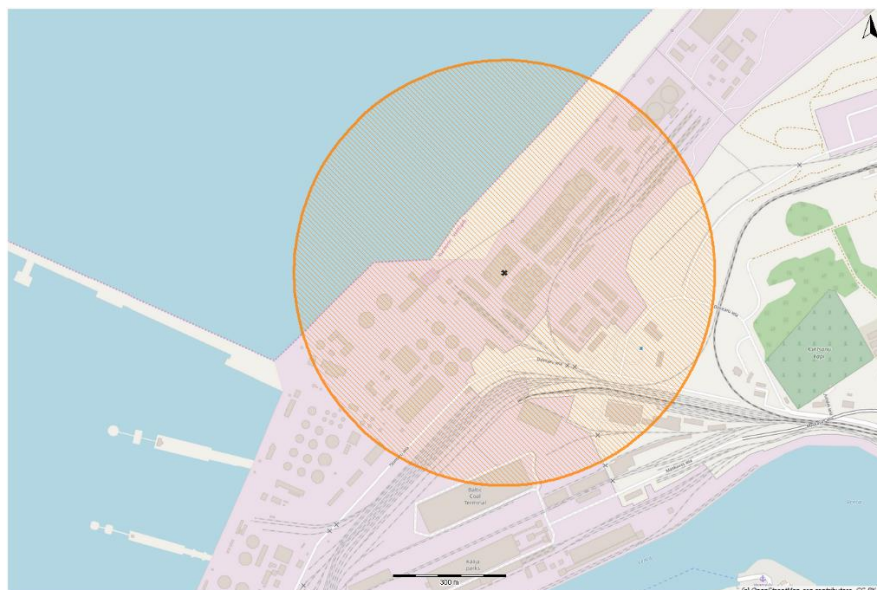
- Avārijas, kuru iedarbība iziet ārpus termināla teritorijas, nepārsniedz pasaulē vispāratzītā akceptējamā individuālā riska līmeni;
- Potenciāli iespējamo avāriju sekas neiziet ārpus ostas terminālu kopējās aizsargjoslas.

Objekta drošības pārskatā iekļautajā riska novērtējumā, veiktie avārijas seku izplatības modelēšanas rezultāti liecina, ka liela apjoma akrinitrila noplūdes gadījumā, vielas toksiskie tvaiki var izplatīties SIA "VK Terminal Services" teritorijas dienvidu daļā, AS "Ventbunkers" ziemeļu daļā un kuģu piestātnēs. Pie ziemeļrietumu vēja virziena, toksiskie tvaiki varētu sasniegt arī auto stāvvietu pie SIA "VK Terminal Services" administrācijas ēkas Dzintaru ielā 66 un AS "Ventbukers" caurlaides punktu.

Veiktie aprēķini liecina, ka toksiskie tvaiki nerasnē tuvākās dzīvojamās teritorijas Ventspils pilsētā, tādejādi tieša avārijas iedarbība apkārtnes iedzīvotājiem nav sagaidāma.

Saskaņā ar Nīderlandes kvantitatīvā riska novērtēšanas vadlīnijām¹ par sliktāko avārijas scenāriju ir uzskatāma kāda no termināla rezervuāru satura tūlītēju izplūdi. Šāda iespējamā avārijas scenārija rezultātā ir sagaidāma toksiskā iedarbība, kas var izplatīties līdz pat 560 m attālumā no avārijas vietas.

Ilustratīvi maksimālā 1% letālās toksiskās iedarbības distance rezervuāra 55-1 vai 55-2 visa satura izplūdes gadījumā ir parādīta zemāk esošajā attēlā.

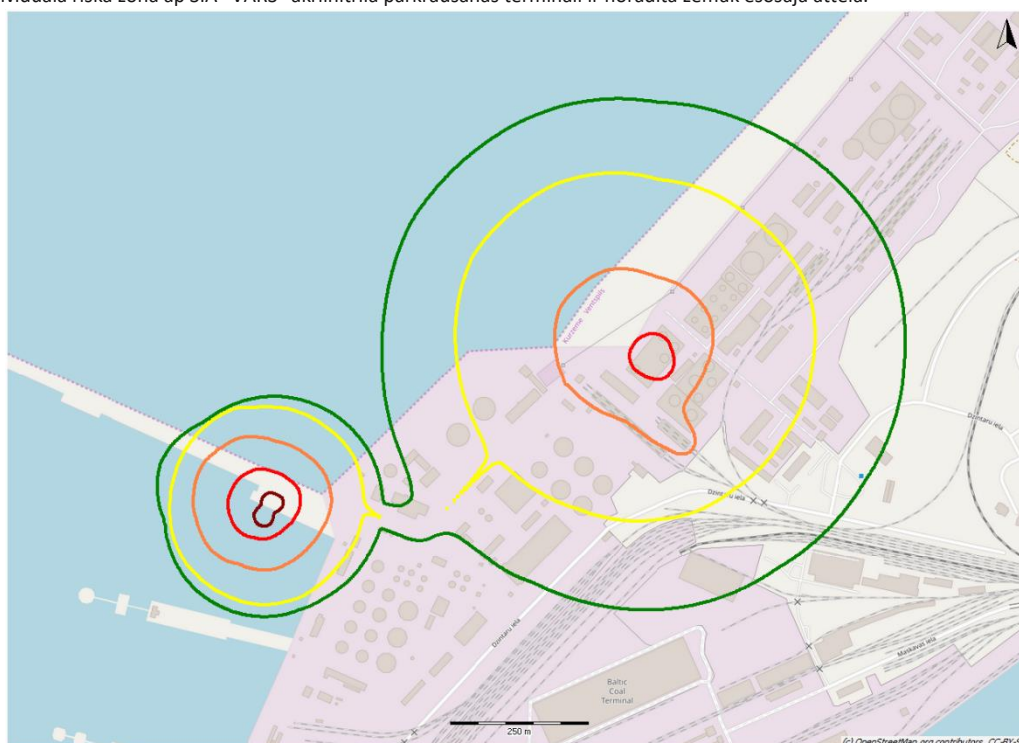
¹ "Guidelines for quantitative risk assessment", "Purple Book" CPR 18E, Committee for the Prevention of Disasters, Hague, 1999

Šobrīd Latvijā nav noteikti principi teritorijas attīstības plānošanai ap bīstamajiem objektiem ievērojot to radīto risku. Līdz ar to, ņemot vērā citu valstu pieredzi un Eiropas Savienības rekomendācijas, SIA „Estonian, Latvian and Lithuanian Environment” eksperti ir apkopojuši principus, kurus varētu izmantot arī Latvijas bīstamo objektu apkārtnes teritoriju plānošanai, ņemot vērā objektu radīto individuālo risku.

Nosakot aprobežojumus teritorijās ap paaugstinātas bīstamības objektiem, ņemot vērā individuālā riska novērtējuma rezultātus, tos varētu grupēt šādās individuālā riska zonās:

- **Nepieļaujama riska zona** – individuālā riska zona $> 1 \times 10^{-5}$ gadā (zona, kurā nebūtu vēlama ar bīstamā uzņēmuma darbību nesaistītu cilvēku pastāvīga uzturēšanās);
- **Pieļaujama riska zona ar papildus nosacījumiem** – individuālā riska zona 1×10^{-5} līdz 1×10^{-6} gadā (zona, kurā varētu uzturēties ar bīstamo objektu nesaistīti cilvēki un varētu tikt veiktas atsevišķas citas darbības, tomēr šīs zonas attīstība jāplāno tiešā veidā saskaņojot ar bīstamā objekta darbību. Tāpat šajā zonā esošie iedzīvotāji regulāri jāinformē par objekta bīstamību, darbībām, kas var apdraudēt bīstamā objekta drošību, kā arī rīcībām avāriju gadījumā)
- **Pieļaujama riska zona** – individuālā riska zona 1×10^{-6} līdz 1×10^{-8} gadā (zona, kurā bez papildus nosacījumiem varētu atrasties individuālā apbūve un atsevišķi objekti, tomēr nebūtu pieļaujama daudzstāvu apbūve un objekti, kuros var pulcēties lielas cilvēku masas);
- **Nenožīmīga riska zona** – individuālā riska zona $< 1 \times 10^{-8}$ gadā (zona, kurā netiek izvirzīti papildus nosacījumi attiecībā uz izvietojumu saistībā ar bīstamo objektu).

Individuālā riska zona ap SIA “VARS” akrilnitrila pārkraušanas termināli ir norādīta zemāk esošajā attēlā.

RĪCĪBA RŪPNIECISKĀS AVĀRIJAS GADĪJUMĀ

Ja Jūs dzirdat atskanam nepārtrauktu skaņas sirēnu, nekavējoties jāieslēdz radio vai televīzija, kur tiks pārraidīta informācija par notiekošo un nepieciešamajām iedzīvotāju rīcībām!

RADIO STACIJAS: Latvijas radio 2 - 103.0 FM ; SWH radio - 105.4 FM ; Star FM - 105.0 FM

RĪCĪBA ATRODOTIES TELPĀS :

Saņemot brīdinājumu par ugunsgrēku, lielu piedūmojumu vai toksisku tvaiku izplatību, aizveriet un noblīvējiet logus, durvis, ventilācijas lūkas un dūmvadus. Izslēdziet ventilatorus un kondicionierus. Aizsargājiet elpošanas ceļus, izmantojiet ūdenī samērcētus vates-marles apsējus, citus vairākkārt salocītus apsējus no gaisa caurlaidīga materiāla, vai jūsu rīcībā esošas gāzmaskas, respiratorus ar specifiskiem filtriem. Ja iespējams, pārliecinieties vai kaimiņi zina par avāriju un prot atbilstoši rīkoties. Drošās telpas atstājiet tikai pēc atbildīgo pašvaldības, valsts institūciju paziņojumu saņemšanas pa radio vai pa skaļruņiem no glābšanas dienestu, policijas mašīnām.

Nelietojiet atklātu uguni, pārtrauciet jebkurus uguns darbus!

RĪCĪBA ATRODOTIES ĀRPUS TELPĀM :

Sajūtot kodīgu smaku vai saņemot brīdinājumu, meklējiet patvērumu tuvākajā ēkā. Ja tas nav iespējams, steidzīgi dodieties prom no bīstamās vietas perpendikulāri vēja virzienam (tā, lai vējš Jums pūstu no sāniem).

Ja Jums ir apgrūtināta elpošana, izmantojiet jebkādus ūdenī samērcētus gaisa caurlaidīgus audumus un elpojiet caur tiem. Ja tas nav iespējams, aizturiet elpu vai veicat īsas, seklas ieelpas. Ja jūtat veselības stāvokļa pasliktināšanos, griezieties tuvākajā medicīnas iestādē vai izsauciet neatliekamo medicīnisko palīdzību pa tālruni **112** vai **113**.

EVAKUĀCIJA :

Par objektā notikušu avāriju iedzīvotājus paredzēts brīdināt ar pilsētā uzstādīto sirēnu palīdzību. Blakus uzņēmumu apziņošanai papildus paredzēts izmantot tālruni. Iedzīvotājiem informācija par evakuācijas nepieciešamību tiks sniegta plašsaziņas līdzekļos vai ar glābšanas dienestu vai policijas skaļruņu palīdzību.

Evakuācijas gadījumā, ņemiet līdzi personapliecinošus dokumentus, naudu, vērtslietas, un tikai nepieciešamo apģērbu, ja iespējams. Pirms evakuācijas noslēdziet elektropadevi, gāzes un ūdens padevi. Paziņojiet kaimiņiem par izziņoto evakuācijas nepieciešamību un palīdziet bērniem, invalīdiem un vecākiem cilvēkiem sagatavoties evakuācijai.

Avārijas gadījumā ievērojiet operatīvo dienestu rīkojumus, instrukcijas un prasības!

OBJEKTA AVĀRIJGATAVĪBA :

Objekta civilās aizsardzības plānā paredzēta sadarbība ar glābšanas un citiem operatīvajiem dienestiem, gan normāla darba procesā, gan katastrofu gadījumā. Sakariem ar atbildīgajiem dienestiem paredzēts izmantot, gan stacionāros, gan mobilos tālruņus. Dienestu informēšanai avāriju gadījumos izstrādāta speciāla apziņošanas shēma.

Iespējamo avāriju vai katastrofu pārvaldīšanas plānošanā, organizēšanā un pasākumu īstenošanā paredzēts iesaistīt:

- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu;
- Valsts policiju;
- Pašvaldības policiju;
- Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu;
- Valsts vides dienestu;
- Valsts darba inspekciju.

Atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajam, katram no minētajiem dienestiem ir noteikti pienākumi un atbildība, veicot darbības saistībā ar avāriju vai katastrofu pārvaldīšanu.

Objektam ir izstrādāts Drošības pārskats, Civilās aizsardzības plāns un Ostas iekārtu aizsardzības plāns. Šajos dokumentos apkopota informācija par objektu, tā tehnisko drošības līmeni, darba organizāciju, apskatīta tā bīstamība no avāriju riska viedokļa un noteikti operatīvie pasākumi avārijas gadījumos.

SIA „VARS” atbildīgā persona apstiprina, ka saskaņā ar trīspusēji apstiprināto objekta Civilās aizsardzības plānu, SIA „VK Terminal Services” sadarbībā ar VUGD un citiem operatīvajiem dienestiem veic reaģēšanas pasākumus nevēlamu notikumu vai rūpnieciskās avārijas seku samazināšanai, ierobežošanai vai likvidēšanai.

Objekta konstrukcijas, iekārtas un drošības sistēmas ir izstrādātas un uzstādītas atbilstoši visām mūsdienu drošības prasībām.

Dokumentos apkopota informācija par objektu, tā tehnisko un drošības līmeni, darba organizāciju, apskatīta tā bīstamība no avāriju riska viedokļa un noteikti veicamie pasākumi avārijas gadījumos. Civilās aizsardzības plāns reglamentē uzņēmuma vadības un darbinieku avārijgatavību un nosaka obligātās sākotnējās darbības produktu noplūdes, ugunsgrēka, dabas katastrofas, ārējo tehnogēno avāriju ietekmes, izsludinātu katastrofu un citu apzināto apdraudējumu gadījumā. Šajā plānā ir iekļauta informācija par iespējamo avāriju seku izplatību, iespējamo apkārtnes objektu un iedzīvotāju apdraudējumu, apdraudējuma veidiem un iespējamajiem ietekmes efektiem.

Civilās aizsardzības plāns iekļauj informāciju par neatliekamajiem pasākumiem avārijas gadījumā, kas ir:

- Tehnoloģisko procesu pārtraukšana;
- Avārijas izziņošana darbiniekiem, apkārtējiem uzņēmumiem un iedzīvotājiem;
- Avārijas lokalizācijas un likvidēšanas darbu sākšana;
- Darbinieku evakuācija;
- Sadarbība ar VUGD un citiem operatīvajiem dienestiem.

Avārijgatavības nodrošināšanai tiek veikta tehnisko līdzekļu (ugunsdzēsības līdzekļu, ekipējuma, individuālās aizsardzības līdzekļu u.c.) uzturēšana pastāvīgā darba kārtībā.

SIA „VARS” apstiprina, ka objektā ir nodrošināti nepieciešamie resursi, lai varētu rīkoties rūpnieciskās avārijas gadījumā, kā arī īstenot preventīvos pasākumus iespējamo avāriju seku samazināšanai.

SIA „VARS” un SIA “VK Terminal Services” darbiniekiem tiek nodrošinātas sistemātiskas teorētiskās un praktiskās apmācības ikdienas darba pienākumu veikšanā, darba drošībā, ugunsdrošībā, kā arī civilajā aizsardzībā un rīcībai avāriju gadījumā atbilstoši apmācību programmai.

Apmācību programmas tiek pārskatītas ne retāk kā reizi gadā, lai tās pilnveidotu un nodrošinātu apmācību programmu atbilstību normatīvo aktu prasībām un izmaiņām uzņēmuma un blakus esošo uzņēmumu darbībā.

SIA „VARS” sadarbībā ar SIA “VK Terminal Services” un valsts un pašvaldības iestādēm vienu reizi 3 gados organizē objekta civilās aizsardzības plāna un ārpusobjekta civilās aizsardzības plāna darbības pārbaudi praktiskajās mācībās ar apdraudējuma imitāciju, personāla un tehnikas iesaistīšanu, lai pārbaudītu koordinētu rīcību atbilstoši civilās aizsardzības plānos noteiktajiem pasākumiem.

Uzņēmums turpina darbu pie riska situācijas analīzes un tehnoloģiskā drošuma pārvaldības sistēmas pilnveides.

Vienotais ārkārtas palīdzības izsaukumu numurs

112

